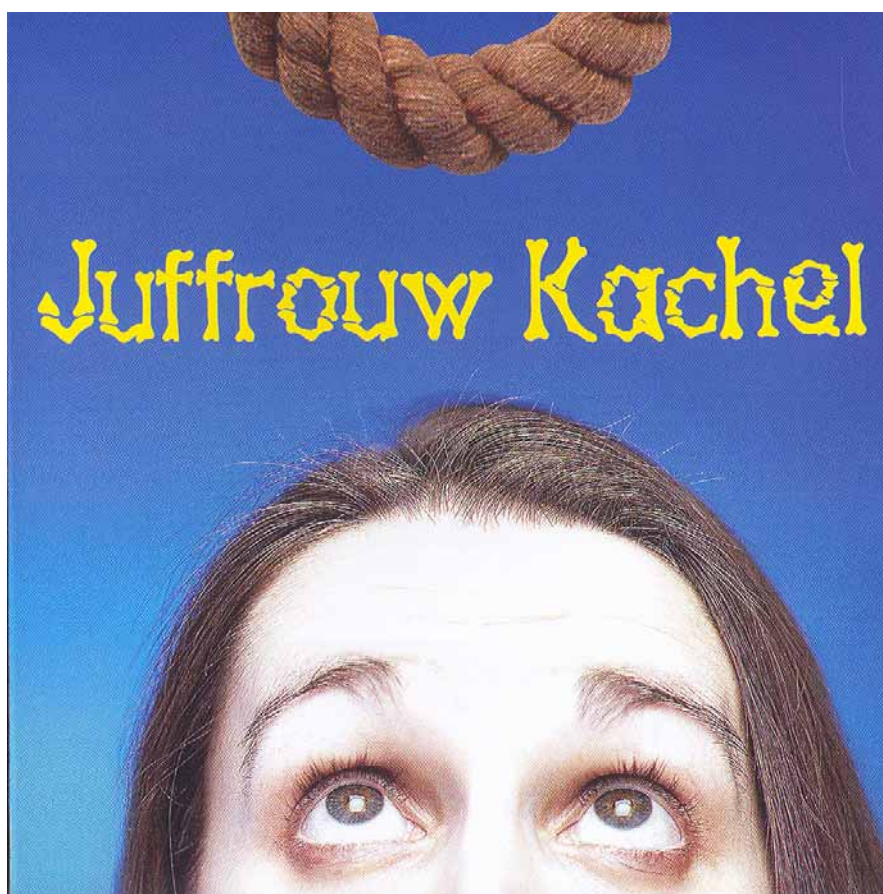

Lesbrief
bij de voorstelling
“Juffrouw Kachel”

LESBRIEF BIJ JUFFROUW KACHEL

Inleiding

Binnenkort gaat u met de leerlingen van uw klas naar Juffrouw Kachel kijken, een voorstelling van Marco Holmer van het Verhalenbedrijf naar het gelijknamige boek van Toon Tellegen.

Juffrouw Kachel is een vreselijke juf die er genoeg inschept om de kinderen uit haar klas bang te maken en te pijnigen. Ze doet in dat opzicht niet onder voor Juffrouw Bulstronk uit 'Mathilde' van Roald Dahl of de gemene heksen en stiefmoeders die we uit sprookjes kennen.

Is juffrouw Kachel een vreselijk sprookjesfiguur of bestaat ze echt?

Het boek van Toon Tellegen is in dagboekvorm geschreven door een kind uit Juffrouw Kachels klas. In de voorstelling staat het dagboek centraal. Meester Geert heeft het dagboek gevonden en vraagt zich af of het verhaal van het onbekende kind uit de klas van zijn collega juffrouw Kachel waar is of niet. Hij betreft de kinderen bij zijn onderzoek en vraagt hen tussen het voorlezen van de dagboekfragmenten door om advies.

Samen met meester Geert proberen de leerlingen erachter te komen of een volwassene, in dit geval een schooljuffrouw, echt zo verschrikkelijk voor kinderen kan zijn. Is de terreur van juffrouw Kachel een verzinsel of zou er toch wel iets van waar zijn, want waar rook is, zal er ook wel vuur zijn?

De kinderen proberen zich voor te stellen wat er aan de hand is en bedenken oplossingen.

Vragen die hen gesteld worden zijn:

- Naar aanleiding van het voorlezen uit een dagboek: mag je de privacy (dagboek) van iemand schenden als er zo'n ernstige verdenking is van machtsmisbruik?
- Naar aanleiding van foto's van kinderen van de klas van juffrouw Kachel: kan je het van buiten zien als kinderen het moeilijk hebben?
- Naar aanleiding van de beschrijvingen: bestaan er echt van die mensen als Juffrouw Kachel of is dat in het dagelijkse leven niet mogelijk? Zijn er dingen in het verhaal die gewoon niet waar kunnen zijn?
- Naar aanleiding van het hele verhaal: hoe kun je erachter komen wat er waar is van zo'n verhaal? Wat kunnen de kinderen bedenken om meester Geert te helpen zodat hij het mysterie kan oplossen?

Meester Geert neemt alle suggesties van de kinderen aan het eind van de voorstelling mee naar huis. Na de voorstelling krijgt de klas een brief waarin Geert vertelt wat hij uiteindelijk met de hulp van de kinderen heeft gedaan. Wat heeft er in de klas van juffrouw Kachel plaatsgevonden?

Juffrouw Kachel,

In deze lesbrief staat de figuur van juffrouw Kachel centraal. Juffrouw Kachel als fantasie-griezelfiguur geeft de vrijheid en veiligheid om van alles te bedenken over wat je als kind kan doen en niet doen tegen zo'n figuur. Daarmee willen we het thema 'geweld tegen kinderen' niet uit de weg gaan, maar door dat onderwerp juist niet expliciet aan de orde te stellen krijgen kinderen de vrijheid om op een niet beladen manier hun fantasieën en angsten over onmacht en machtsmisbruik te kunnen vertellen en verbeelden. Het is aan u als leerkracht om te beslissen in hoeverre u zich met de verwerkingsopdrachten tot de fantasie van het boek wilt beperken of ook aandacht wilt besteden aan het thema 'kinderen en geweld'.

Bij deze vertelvoorstelling is de voorbereiding niet zo belangrijk. De verrassing van het verhaal en de vraag die meester Geert in de vertelvoorstelling aan de leerlingen voorlegt, kan beter niet voortijdig verklapt worden. Verwerkingsopdrachten zijn wel belangrijk om de inhoud van de voorstelling naar de leerlingen te vertalen en het onderwerp te verbreden.

Hieronder vindt u verschillende lessuggesties die u hierbij kunnen helpen. U kunt deze opdrachten het beste uitvoeren tussen de vertelvoorstelling zelf en het moment waarop u de 'ontknoping' in de vorm van de brief van meester Geert voorleest.

Succes ermee!

VOOR DE VOORSTELLING

De rechten van het kind.

Als u van te voren toch op een algemene manier aandacht wil geven aan het onderwerp, kunt u de rechten van het kind behandelen.

- Kennen de leerlingen deze kinderrechten?
- Welke rechten denken de leerlingen dat er zijn?
- Wat vinden ze van deze rechten? Welk recht vindt ieder kind het meest belangrijk?
- Waar vind je kinderen die nu deze rechten niet hebben? Vind je deze kinderen alleen in ontwikkelingslanden of ook in Europese landen en in Nederland?

-

Laat de leerlingen tenslotte een tekening maken of verhaaltje schrijven over een van de kinderrechten. Een andere mogelijkheid is om de leerlingen in groepjes een reclamespot te laten bedenken en uitspelen over een van de kinderrechten.

(Zie bijlage 1)

NA DE VOORSTELLING:

Brieven schrijven

Door middel van het schrijven van een brief kunnen kinderen zich inleven in de situatie van een leerling van juffrouw Kachel.

Door middel van het schrijven van een antwoord op deze brief, kunnen de leerlingen bedenken wat iemand anders zou kunnen denken van die brief en wat deze zou kunnen doen.

Stel je voor dat je zelf een kind uit de klas van juffrouw Kachel bent en net als de andere leerlingen verkeer je in nood door de ‘machtswellust’ van juffrouw Kachel. Je schrijft stiekem een brief naar iemand om te vertellen wat er aan de hand is en om hulp te vragen. Aan wie schrijf je deze brief dan? Hoe kan je ervoor zorgen dat diegene aan wie je de brief schrijft ook gelooft wat je vertelt?

1. Laat elke leerling een brief schrijven. Aan wie ze die brief richten, mogen de leerlingen zelf bepalen. In de brief moeten ze de situatie in de klas zo duidelijk mogelijk beschrijven. Daarnaast vragen ze om hulp.

2. Als de brieven geschreven zijn, kunt u de brieven door elkaar husselen en ieder kind één van de brieven laten trekken. Net als met de lootjes voor sinterklaas, moet u er op toezien dat geen van de kinderen de eigen brief trekt.

3. Laat vervolgens elk kind een antwoord op de getrokken brief schrijven, vanuit het personage dat is aangeschreven. In het antwoord beschrijft de persoon wat hij of zij gelooft van het verhaal en wat hij of zij nu gaat doen.

4. Laat tenslotte leerlingen de eigen brief voorlezen, en andere leerlingen het daarbij geschreven antwoord. In plaats van het voorlezen van alle brieven, kunt u ook de brieven ophangen, met de antwoorden bij elke brief erbij. Eventueel selecteren de leerlingen enkele brieven die bijvoorbeeld in de schoolkrant of op de internetpagina van de school geplaatst kunnen worden. Laat de leerlingen dan ook formuleren waarom ze deze brieven geselecteerd hebben.

Griezelen

Het verhaal van juffrouw Kachel is een beetje een griezelboek. Sommige kinderen zijn dol op griezelen, andere kinderen moeten er niets van hebben. Door te praten over griezelboeken en films, kan duidelijk worden wat er leuk of juist niet leuk aan griezelen is. Door zelf een griezelscène te spelen of een griezelsprookje te schrijven kan duidelijk worden hoe ‘spanning’ kan worden opgeroepen.

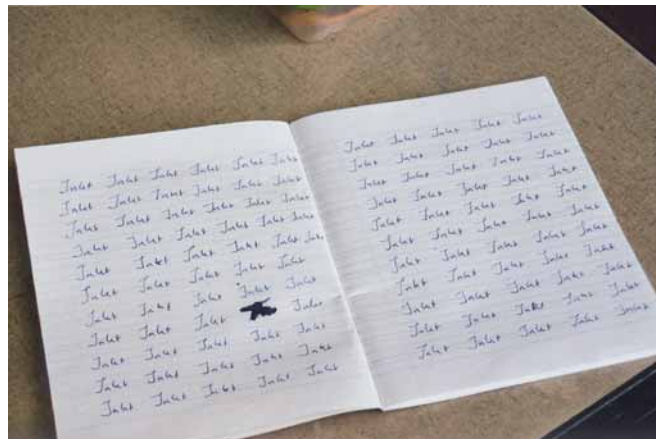
1. Praat met de leerlingen over het genre griezelboeken en griezelfilms. Wie is hiervan een liefhebber en waarom is griezelen leuk? En wie moet juist niets van griezelboeken hebben en waarom dan niet?
2. Kunnen enkele leerlingen vertellen over een griezelboek, een eng sprookje of een film die bijzondere indruk heeft gemaakt?
3. Laat de leerlingen in groepjes één van de scènes uit een boek of film naspelen. Vraag de leerlingen die kijken of ze willen opletten waarom de scène wel of niet spannend is. Vraag hen om tips hoe de scène spannender gemaakt kan worden. De leerlingen kunnen hierbij eventueel gebruik maken van ‘spannende’ muziek.
4. Inventariseer tenslotte met de leerlingen welke dingen spanning oproepen in een film of boek.

Zelf een verhaal schrijven

Is elk verhaal waarin iets naars gebeurt een griezelverhaal? Wanneer wel en wanneer niet? Wat heb je nog meer voor soort verhalen? Een paar voorbeelden: een tragedie, waarin narigheid het belangrijkste is, een heldenroman waarin het slachtoffer door een held gered wordt, een schelmenroman waarin de hoofdpersoon de slechterik te slim af is, een komedie, een sprookje dat begint met: er was eens... en afloopt met ... en ze leefden nog lang en gelukkig, een romance, een documentaire.

Laat de leerlingen een verhaal schrijven over juffrouw Kachel en haar klas. Daarbij mogen ze zelf een einde verzinnen. Ze mogen dit verhaal naar eigen inzicht schrijven, zodat het verhaal een griezelverhaal kan worden, maar ook een heel ander soort verhaal.

Laat de leerlingen hun verhaal voorlezen en bespreek met de leerlingen na afloop wat voor soort verhaal het is geworden.

Een rechtzaak

Juffrouw Kachel is opgepakt door de politie. Nu moet ze voor de rechter verschijnen die haar een eerlijk proces zal geven. De rechter moet beoordelen

- **wat er waar is van de beschuldigingen**
- **waarom juffrouw Kachel dit heeft gedaan en wat ‘bezwarende’ (in hoeverre ze iets met opzet heeft gedaan) of ‘verzachtende’ (in hoeverre ze er juist niet zo veel aan kon doen) omstandigheden zijn.**

Verdeel de leerlingen in 5 groepen:

- 1. De officieren van justitie, degenen die juffrouw Kachel dus aanklagen. Deze leerlingen bedenken een paar feiten waarvan ze juffrouw Kachel beschuldigen.**
- 2. De kinderen uit de klas van juffrouw Kachel die als slachtoffer van de wandaden van juffrouw Kachel tegen haar getuigen.**
- 3. De advocaten die juffrouw Kachel zullen verdedigen.**
- 4. Juffrouw Kachel zelf en haar collega’s of familie die van juffrouw Kachels onschuld zullen getuigen.**
- 5. De rechters, die uiteindelijk alle argumenten op een rijtje moeten zetten en daaruit een oordeel moeten vellen.**

Voorbereiding: Laat de ‘advocaten’ en ‘officieren van justitie’ eerst voor zichzelf bedenken wat ze voor argumenten hebben voor hun aanklacht of verdediging. De verschillende ‘getuigen’ bedenken vooraf voorbeelden van situaties die juffrouw Kachels schuld of onschuld aantonen. De ‘rechters’ kunnen vast argumenten voor en argumenten tegen juffrouw Kachel bedenken.

Vervolgens komen de leerlingen in hun eigen groepje bij elkaar om de argumenten en voorbeelden uit te wisselen en op hun bruikbaarheid te bespreken.

Dan wordt de rechtszaak nagespeeld. Het naspelen kan een paar keer achter elkaar gebeuren met verschillende spelers. Er kan echter ook worden afgesproken dat de spelers onder het spel wisselen (de ene advocaat ondervraagt de ene getuige, de ander de volgende getuige).

De rechtszaak ziet er als volgt uit:

- **De rechter opent de vergadering, zegt waar de rechtszaak over gaat en geeft het woord aan de officier van justitie.**
- **De officier van justitie vertelt waarvan hij/zij Juffrouw Kachel verdenkt en waarom.**
- **Een getuige, een leerling uit de klas, vertelt wat juffrouw Kachel voor verschrikkelijks heeft gedaan.**
- **De officier en de advocaat mogen ieder een paar vragen aan de getuige stellen.**
- **Daarna vertelt de advocaat waarom hij/zij denkt dat juffrouw Kachel onschuldig of minder schuldig is en stelt de volgende getuige voor.**
- **Juffrouw Kachel of een getuige vertelt een situatie waaruit blijkt dat juffrouw Kachel onschuldig/ minder schuldig is.**
- **De advocaat en de officier van justitie mogen ieder een paar vragen stellen aan de getuige.**
- **De officier van justitie mag een kort pleidooi houden waarom hij/zij vindt dat juffrouw Kachel schuldig is.**

- Daarna mag de advocaat een pleidooi houden waarom juffrouw Kachel juist niet (zo erg) schuldig is.
- Tenslotte beraden de rechters zich kort en daarna vertelt de rechter of hij/zij juffrouw Kachel schuldig of onschuldig acht en wat hij/zij voor straf oplegt.

Een Achter het Nieuws/ misdaadreportage van Koos R. de Zeeuw

In plaats van een rechtszaak kunnen de leerlingen ook in groepjes van ongeveer zes kinderen een documentaire in elkaar zetten, waarin ze onderzoek doen naar de ware toedracht.

De reporter interviewt een aantal mensen en praat in begeleidende teksten de interviews aan elkaar. In zo'n reportage kunnen de volgende mensen een rol spelen:

- Degene die vanuit de studio vertelt waar de documentaire over gaat en het programma aan elkaar praat. Tenslotte houdt deze een kleine nabeschouwing over hetgeen er aan de hand is.
- Een reporter die de vragen stelt aan de geïnterviewden.
- Een of meer leerlingen uit de klas die vertellen hoe erg het is/was in de klas bij Juffrouw Kachel. Eventueel ook een oud leerling die vertelt hoe hij/zij nog steeds denkt aan juffrouw Kachel.
- Een buurvrouw of familielid van juffrouw Kachel die iets vertelt over juffrouw Kachels jeugd of gewoonten.
- Een bezoeker van de school of een andere leerkracht die wel eens iets of juist niets gemerkt heeft van het drama dat zich in school heeft afgespeeld.
- Een deskundige die vertelt wat er volgens hem of haar met juffrouw Kachel aan de hand is.

Kinderen en geweld

Naar aanleiding van het verhaal over juffrouw Kachel kunt u met de leerlingen een serieus gesprek beginnen over wat je doet als je iets hoort over geweld. Of u dat aan de orde kunt stellen, heeft te maken met de inschatting of er hiervoor genoeg vertrouwelijkheid en onderlinge veiligheid in de klas aanwezig is.

U kunt de leerlingen bijvoorbeeld vragen of ze wel eens in vertrouwen zijn genomen over iets vervelends wat een vriend of vriendin heeft meegemaakt. Konden ze hier iets mee of juist niet? Wat zouden ze zelf doen als een vriend of vriendin zou vertellen dat hij/zij vaak geslagen wordt?

U kunt ook een voorbeeld uit de krant als aanleiding gebruiken voor een gesprek over geweld tegen kinderen.

- Zijn degenen die dat doen altijd 'Juffrouw Kachels' die er een genoeg in scheppen om kinderen te slaan en te kleineren? Of zijn er ook andere oorzaken die geweld kunnen veroorzaken?
- Denk je dat kinderen het gemakkelijk vertellen als het thuis niet goed gaat?
- Denk je dat kinderen altijd gelooft worden als ze vertellen wat ze meemaken?

Geef mogelijkheden voor hulp aan en laat kinderen zelf ook mogelijkheden bedenken die in zo'n situatie hulp kunnen bieden (kindertelefoon, vertrouwenspersoon, enz.).

Veel succes

Colofon

Juffrouw Kachel is een interactieve voorstelling voor het basisonderwijs (vanaf 8 jaar). De lengte van de voorstelling is ongeveer 50 minuten. De voorstelling kan worden gespeeld in scholen, buurthuizen en bibliotheken.

Tekst: Toon Tellegen

Regie: Jan van Rossum

Spel: Marco Holmer (Meester Geert)

Aankleding: Roos Klaasen

Foto's: Het Verhalenbedrijf

Productie: Het Verhalenbedrijf in opdracht van de Culturele Kring Hoeksche Waard.

Lesbrief.

Tekst: Margriet van Gaalen

Afbeeldingen: Marco Holmer/ Jan Hiensch

Uitgave: Het Verhalenbedrijf

De rechten van het kind

Kinderen hebben ook rechten. Speciale kinderrechten. Deze rechten worden artikelen genoemd. Ze staan in het Verdrag van de Rechten van het Kind. Een verdrag is een afspraak tussen landen. Bijna alle landen hebben dit verdrag ondertekend. De regering van deze landen heeft zich hierdoor verplicht om zich aan het verdrag te houden. Dat betekent dus dat kinderen speciale bescherming hebben. Van hun ouders en van de regering. Je bent een kind als je jonger dan 18 jaar bent. Alle rechten gelden voor alle kinderen. Hieronder vind je de belangrijkste opgeschreven

Recht op voedsel

Lust je geen spruitjes? Krijg je de bibbers van witlof of andijvie op je bord?! Natuurlijk vind je niet alles lekker. Toch is gezond eten een recht. Je ouders zijn verplicht hiervoor te zorgen.

Recht op onderwijs

Een baaldag, geen zin in rekenen en aardrijkskunde. Geen zin in school! In Nederland is ieder kind leerplichtig. Je hebt recht op onderwijs! Gelukkig is school meestal wel leuk. En huiswerk... dat hoort er nu eenmaal bij.

Recht op gezondheid

De bibbers. Een afspraak bij de tandarts. Je kunt vast wel een leuker uitstapje bedenken! In Nederland heeft ieder kind recht op medische zorg. Het is fijn als je geen kiespijn meer hebt. Je hebt recht op gezondheid. Dus even doorbijten...

Recht van spelen

Schommelen, skaten, een partijtje voetbal... Ieder kind heeft recht op vrije tijd. Maar soms is er geen speelplaats in de buurt. Of geen ruimte om te voetballen of verstoppertje te spelen. Hier mag je tegen protesteren. Dit kun je doen bij de gemeente. Je hebt recht op speelruimte!

Recht op bescherming van arbeid

Blaren! Lange dagen werken. In Nederland is kinderarbeid verboden. Niemand mag je hiertoe dwingen. Natuurlijk is een extra zakcentje handig. Vanaf je dertiende mag je daarom een bijbaantje hebben. Het werk mag niet zwaar zijn. Ieder kind heeft recht op een gezonde ontwikkeling.

Recht op bescherming tegen mishandeling of verwaarlozing

Boos, scheldwoorden, klappen... Sommige kinderen durven niet naar huis. Ze worden mishandeld. In Nederland heb je recht op bescherming. Er zijn mensen die kunnen helpen. Praat over je angst. Je hebt recht op een veilig thuis!

Recht op bescherming van seksueel misbruik en geweld

Een knuffel, een aai, zoenen... Aangeraakt worden is meestal fijn. Maar soms gebeurt het opdringerig. Tegen je zin. Dit hoeft je niet te pikken. Volwassenen mogen geen misbruik maken van hun macht. Ze kunnen je niet tot seks of seksuele handelingen dwingen.

Overkomt dit je toch?! Praat er dan met iemand over. Je hebt recht op bescherming.

Recht op bescherming in gewapende conflicten

Tanks, een sirene. Gewapende soldaten rijden de straat in. Het is oorlog... In Nederland is de dienstplicht afgeschaft. Niemand hoeft tegen zijn wil te vechten. Kinderen mogen hier zelfs niet in dienst. Je hebt recht op bescherming! Helaas zijn kinderen vaak nog het slachtoffer. Ze worden gedwongen mee te vechten. In sommige landen is dit recht niets waard.

Recht op je eigen mening

Heb jij een eigen mening? Popel je om deze met anderen te delen? Hou je dan vooral niet in. Je hebt recht op een eigen mening! Natuurlijk moet je wel rekening met anderen houden. Het is niet aardig om kwaad over iemand te spreken. En je moet de mening van een ander respecteren. In Nederland heeft ieder kind vrijheid van meningsuiting. Laat dus wat van je horen...

Recht op vrijheid van geloof

Islamitisch, Christelijk, Joods, Hindoeïsme... Er zijn veel religies op de wereld. Wat je gelooft, is meestal afhankelijk van je opvoeding. Toch ben je vrij om een eigen keuze te maken. Ook als je ouders dat heel moeilijk vinden. Je hebt recht op vrijheid van geloof! Niemand mag dus gediscrimineerd worden. Of je al dan niet een godsdienst aanhangt, is je eigen keuze!

Recht op vrienden

Lol trappen, spelletjes doen of samen op een sportclub. De meeste kinderen hebben vrienden. Ze zijn grappig, gezellig of lekker gek. Je voelt je bij ze thuis. Daarom is het leuk om samen dingen te doen. Soms hebben ouders een andere smaak. Vinden ze je vrienden niet geschikt. En verbieden ze ieder contact. Dat mogen ze niet! Want ieder kind heeft het recht op eigen vrienden. Je mag ze dus zelf kiezen.

Recht op informatie

Kinderrechten, jongerensites, discussiepanels... In Nederland hebben kinderen recht op informatie. Informatie over zaken die jou bezig houden. Sommige informatie is schadelijk voor je ontwikkeling. Hier word je tegen beschermd. Je ouders en de regering zijn hier samen verantwoordelijk voor. Veel informatie is echter nuttig en handig voor kinderen.

Recht op speciale zorg

Hollen, skaten, crossen op je nieuwe fiets... Bewegen is heerlijk! Helaas kan niet ieder kind dit doen. Wanneer je gehandicapt bent zijn er beperkingen. De regering moet dan zorgen voor aangepaste zorg. Ook jij moet de kans hebben om mee te doen in de samenleving. Lichamelijk of geestelijk gehandicapte kinderen hebben recht op een volwaardig leven. Je hebt dus recht op speciale zorg!

Recht op contact met je ouders

Ruzie, koffers pakken. Je ouders gaan scheiden... In Nederland blijven ouders samen voor hun kind verantwoordelijk. Ook als ze niet bij elkaar wonen. Daarom moeten ze goede afspraken maken. Helaas komen sommige ouders hun afspraken niet na. Of lukt het niet om rustig met elkaar te praten. In dat geval moet de rechter voor een goede omgangsregeling zorgen. Want ieder kind heeft recht op contact met beide ouders. Ook jij!

Recht op speciale bescherming

Marteling, moord. In sommige landen is het gevaarlijk. Je mag er niet voor je mening uit komen. Misschien heerst er wel oorlog. Je bent er niet meer veilig... Gevluchte kinderen hebben recht op speciale bescherming. In Nederland is de regering verplicht hulp te bieden. Dat doen ze samen met daarvoor bevoegde instanties. Ieder kind heeft recht op een veilig leven!

Recht op speciale zorg bij strafbare feiten

Winkeldiefstal, vernieling, graffiti... Jeugdcriminaliteit komt vaker voor dan je denkt. Misschien uit verveling of om stoer te doen. Je loopt echter altijd de kans om gesnapt te worden. En dan zit je opeens op het politiebureau. Langzaam dringt de ernst van de situatie tot je door. Je hebt de wet overtreden! In Nederland heeft ieder kind rechten. Ook wanneer je bent opgepakt. Dan zijn er speciale rechten die je beschermen. Gelukkig denken kinderen tegenwoordig goed na. Mocht je toch in de fout gaan... Zorg dan dat je je rechten kent!